

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№5

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026 MAY

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, may.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afrovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

АДАПТИВНОЕ БИЗНЕС-ПЛАНИРОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	10
Шарипов Конгратбай Авезимбетович, Исматуллаев Темур Равшан угли	
STERJEN KO'NDALANG KESIM YUZASI ELLIPS SHAKLIDAGI TRANSFORMATORNING QISQA TUTASHUV PAYTIDAGI MEKANIK ZO'RIQISHGA CHIDAMLILIGI	18
Bekishev Allabergen Yergashevich, Yakubova Dilfuza Kuanishovna, Saidova Nozima Akkulovna	
ВЛИЯНИЕ ДЕМОГРАФИЧЕСКОЙ ДИНАМИКИ НА РАЗВИТИЕ СФЕРЫ УСЛУГ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА.....	26
Мусаева Шоира Азимовна, Муйинжонов Хусейн Алишеревич	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ КОМПАНИЙ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	35
Габбарова Ильмира Володиевна	
BALAND BINOLAR FASADLARINI PARDOZLASH TEXNOLOGIYALARINI EKSPLOATATSION ISHONCHLILIK VA XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH.....	41
Amirov Shavkat Rahmatullayevich	
ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	48
Усманова Азиза Баходировна	
PEREGONDAGI HARAkatNI BOSHqARISH TIZIMLARINI MIKROPROTSessorLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TUZILMAVIY SXEMASINI ISHLAB CHIqISH.....	53
Xujamkulov Eldor G'ayratjon o'g'li	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	62
Alimova Dilafro'z Tohir qizii	
HUDUDLAR KESIMIDA AHOLI O'SISHINING BANDLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	68
Xusniddinova Gulnoza Ulug'bek qizi	
QUYOSH FOTOELEKTRIK PANELLARI SAMARADORLIGIGA ATROF-MUHIT OMILLARI VA CHANGLANISHNING TA'SIRI HAMDA ULARNI KAMAYTIRISHGA QARATILGAN INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR.....	67
Botirov Bozorbek, Iskandarova Charos, Avazov Jonibek, Sultonov Abror	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI	74
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Sharipova Lobar Umrbek qizi	
INTERPOLATSION TIKLASH ALGORITMLARINING OCR ANIQLIGIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	82
Aliyev Nodirbek Hamidullo o'g'li	
IKORXONALARDA KORPORATIV BOSHqARUVNI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI VA INSTITUTSIONAL OMILLARI.....	89
Muxtorova Shaxlo Farxodovna	
O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARINI EKONOMETRIK PROGNOZLASH.....	101
Qo'ziboyev Behzod Hamidovich	
KPI-BASED PERFORMANCE MANAGEMENT AND ITS IMPACT ON EMPLOYEE PRODUCTIVITY	106
Sultanova Kamila Mukhtorali kizi	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	

MHXS STANDARTLARIGA O‘TISH: KORXONALAR UCHUN AMALIY MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	117
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna	
TURMUSH FAROVONLIGINI BAHOLASHNING KO‘P O‘LCHOVLI USULLARI VA MEZONLARI	123
Turdikulova Moxira Maxmasharifovna	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY-IQTISODIY IMPERATIVLARI	127
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
YENGIL SANOAT KORXONALARIDA RO‘Y BERISHI MUMKIN BO‘LGAN BAXTSIZ HODISALAR VA UNI BARTARAF ETISH CHORA-TADBIRLARI	132
Dehqonov Oyatillo Mansurbek o‘g‘li, Abduraxmanov Abdurashid Ataxanovich	
VTULKA DETALINI ISHLAB CHIQRISHDA SHTAMPLASH TEXNOLOGIK JARAYONINI ISHLAB CHIQISH...	143
Abdullayev Fatxulla, Xasanov Kamoliddin, Yolg‘ashova Madina, Jo‘rayev Muhiddin	
JAHON MOLIYAVIY TIZIMINING TRANSFORMATSIYASI.....	147
Qobilova Nodira Qayumjon qizi, Normurodov X.E.	
KORXONALARDA “TEJAMKOR ISHLAB CHIQRISH” KONSEPSIYASIDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJIRIBASI	151
Mamasoliyev G‘ayratbek Maxamadyusupovich	
HUDUDIY BARQARORLIKNI TA‘MINLASHDA MAHSULOT EKSPORTINI DIVERSIFIKATSIYALASH YO‘LLARI.....	156
Mamadjanova Tuyg‘unoy Axmadjanovna	
PAXTA-TO‘QIMACHILIK KLASTERLARIDA ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ASOSIDA YUQORI QO‘SHILGAN QIYMATLI MAHSULOTLAR ULUSHINI KENGAYTIRISH	161
Yusupova Feruza Yo‘ldoshevna	
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA MIKROLOYIHALARNING O‘RNI	166
Irgashev Anvar Farxodovich	
XALQARO KOMPANIYALARDA INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	173
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОЦЕССА ДЕГРАДАЦИИ КОМПОНЕНТОВ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ МОДУЛЕЙ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ КЛИМАТИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ: ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОБЗОР	178
Дыскин Валерий Григорьевич, Курбанов Юнус Муртаза угли, Жубаназаров Ринат Шапагат Улы	
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINING INSTITUTSIONAL ASOSLARI	184
O‘tbosarov Abrorbek Adxamjon o‘g‘li	
DAVLAT ORGANLARI VA TASHKILOTLARI ICHKI AUDITORLARINING PROFESSIONAL AXLOQ QOIDALARINI ISHLAB CHIQRISH.....	189
Xamidova Zarifa Urol qizi	
AUDIT JARAYONIDA DALIL OLISH VA UNING MUAMMOLARI	196
Ro‘zmetov Mansur	
O‘ZBEKISTONDA IJTIMOYIY TURIZMNI QO‘LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	200
Shaydulova Marjona Alisher qizi	
KORXONALARNING MOLIYAVIY HOLATINI IFODALOVCHI KO‘RSATKICHLAR VA ULARNING MOLIYAVIY TAHLILI AHAMIYATI.....	205
Rizoyev Farrux Hikmatilloevich	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK SANOAT ZONALARIDA IQTISODIY SALOHİYATNI TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH MASALALARI.....	210
Turaboev Ibroxim Ismoil o‘g‘li	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG‘DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	215
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕФОРМ	225
Юсупов Зойиржон Ровшан угли, Жумаев Улуғбек Нодирбекович ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ КОМПАНИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНЫХ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ.....	231
Тожалиев Шохрух Талип ўғли GAMES ARE A POWERFUL TOOL FOR IMPROVING LANGUAGE LEARNING	236
Kulakhmedova Gulnora Abdurahimovna O'ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARINING INNOVATSION XIZMATLARI ORQALI KAMBAG'ALLIKNI KAMAYTIRISH	241
Azlarova Aziza Axrorovna AVTOMOBIL SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH JARAYONLARINI BOSHQARISH VA RISKLARNI KAMAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	248
Marufxanov Davron Hasanovich O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING YANGI IMKONIYATLARI: 2026-YIL ISLOHOTLARI VA ISTIQBOLLARI.....	255
Isakjanova Saboxat Muhamedovna MINTAQA IQTISODIYOTI VA SANOATNING RIVOJLANISHI O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKNING NAZARIY YONDASHUVLARI.....	263
Jalolova Muazzamxon Akbarjonovna DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISHNI JORIY ETISHDA ASOSIY MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH YO'LLARI.....	268
Anvar Deberdiyev RAQAMLI XIZMATLARNING O'ZBEKISTON TASHQI SAVDO BALANSIDAGI O'RNI	272
Latipova Shaxnoza Maxmudovna, Normurodova Zuhra Orzimurod qizi TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	278
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna IQTISODIY TIZIMDA TADBIRKORLIK VA TADBIRKORLIK QOBILiyATIGA YANGICHA YONDASHUV.....	283
Tadjiev Bexzod Umidjanovich OTMNI MOLIYAVIY TA'MINLASHNING INNOVATSION MOLIYAVIY MODELLARI.....	290
Tuxliyev Bozor Karimovich TOG'-KON SANOATI KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIMLARNI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	293
Abirova Nargizabonu TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATIDA INNOVATSION LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	298
Ro'ziyeva Maftuna Yusufovna OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA IQTISODIY KO'RSATKICHLAR DINAMIKASINING EMPIRIK TAHLILI	303
Sharipova Shahlo Istamovna METROLOGIYANING ILMIY-METODIK ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	308
Maxmudov Dostonbek Soyibjon o'g'li SANOAT KORXONALARIGA KIRITILGAN INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	312
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna O'ZBEKISTONDA RAQAMLI DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	317
Ibragimova Saodat, Mirhamidova Dilorom, Shagaipova Gulchehra	

OLIY TA'LIM BITIRUVCHILARI SONINING JISMONIY SHAXSLAR DAROMAD SOLIG'IGA TA'SIRI VA INSON KAPITALI ORQALI IJTIMOYIY XARAJATLARNI BOSHQARISH.....	323
Primova Nigora Ikrom qizi	
GLOBAL BIZNESDA INNOVATSIYALARNING ROLI: YANGI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHGA STRATEGIK YONDASHUVLAR	331
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ELEKTRON TIJORAT BILAN SHUG'ULLANUVCHI KORXONALARDA MIJOZLAR QONIQLASH DARAJASI..	337
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	
KICHIK BIZNESDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	341
Xakimov Akbar Anvarovich	
FOTOELEKTRIK TIZIM SAMARADORLIGIGA HARORAT, SOYALANISH VA DEGRADATSIYA OMILLARINING TA'SIRI.....	344
Majidova Maxliyo A'zam qizi	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG'DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	354
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	
STUDY OF THE INFLUENCE OF MEMBRANE REACTOR ON METHANE CONVERSION WITH WATER VAPOR AND CARBON OXIDE (IV).....	362
Umida Shabarova, Sugdiyana Abdurasulova	
ESG MANAGEMENT IN COMMERCIAL BANKS OF UZBEKISTAN: EVALUATION PRACTICES, KEY DETERMINANTS, AND STRATEGIC PRIORITIES.....	367
Sanemkhan Abdullaeva	
UMUMIY O'RTA TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MENEJMENTNING O'RNI VA AHAMIYATI	375
Boymirzayev Doniyorbek Anvarjon o'g'li	
PEDAGOGIK MAHORATNI OSHIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH ORQALI TA'LIM JARAYONINI TAKOMILLASHTIRADIGAN PLATFORMA ISHLAB CHIQLASH	379
Salomov Shokirjon, Boboyev Shavkat, Normamatov Xayriddin	
ПОВЫШЕНИЕ ОГНЕСТОЙКОСТИ МАТЕРИАЛОВ НА ОСНОВЕ ВТОРИЧНОГО ПОЛИЭТИЛЕНА.....	386
Назаров Феруз, Назаров Фарход, Ахмедова Фазилат, Элмуродов Элгез, Янгибоев Асадбек	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	391
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Rasulov Akmal Xurshid o'g'li	
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI.....	397
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi	
MADANIY MEROS OBYEKTLARINING TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDAGI STRATEGIK AHAMIYATI	403
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI.....	407
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi	
XORAZM VILOYATINING IQTISODIY SALOHİYATI VA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TARKIBI HAMDA JORIY HOLATI	411
Karimova Shaxnoza O'ktamovna	
TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	418
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ JOYLARIDA TURIZM XIZMATLARI INFRATUZILMALARINI RIVOJLANTIRISH	423
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
AKTIVLAR QADRSIZLANISHI XARAJATLARINING MOLIYAVIY VA SOLIQ HISOBOTLARIGA TA'SIRI.....	427
Jarimbetov Ajiniyaz Kurbanbaevich	

MUHANDISLIK GEOMETRIYASI VA KOMPYUTER GRAFIKASI FANLARINI O'QITISHDA MULTIMEDIA VA INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM NATIJALARIGA TA'SIRI: AUDIO VA VIDEOTEKNOLOGIYALAR IXTISOSLIGI MISOLIDA EMPIRIK TADQIQOT.....	430
Utkirova Mamura Faxriddin qizi	
HUDUDIY TADBIRKORLIK TIZIMIDA INVESTITSION RESURSLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INSTITUTSIONAL VA EKONOMETRIK YONDASHUVLARI	436
Isakov Axmadali Esanbayevich	
MINTAQAVIY OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISHIGA INVESTITSION RESURSLARNING TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH	444
Abdunabiyev Sirojiddin G'anijon o'g'li	
XABAR ALMASHISHGA ASOSLANGAN MARKETINGDA ISTE'MOLCHILARNING SHAXSIY HAYOTINI KUTILMALARI.....	452
Raxmatova Sitora Shuxratjon qizi	
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI OPTIMALLASHTIRISH VA SOG'LOM RAQOBAT MUHITINI SHAKLLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT SEKTORINI INSTITUTSIONAL ISLOH QILISHNING QIYOSIY TAHLILI.....	461
Sharapov Umidjon Shavkatovich	
ZAMONAVIY SERVIS KOMPANIYALAR TANNARXINI ANIQLASHNING DOLZARB YO'NALISHLARI	471
Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
NAVOIY VILOYATINING TURISTIK OBYEKTUHLARI VA ULARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI REKREATSION TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI TAHLILI	477
Turayev Abduvoxid Kuldashovich	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	483
Alimova Dilafro'z Tohir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TADBIRKORLIKNI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich	
QORAKO'L TERI JINGALAKLARINING TAKRORLANMAS KO'RINISHI VA XUSUSIYATLARI.....	492
Hakimova Sh.Q., Azimov J.Sh., Farmonov F.F.	
YOSH TADBIRKORLARNING STARTAP LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI	497
Koriev Orif Azizovich	
HUDUDLARDA OLIY TA'LIM VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	502
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Karimov Chuxmor Abdirashidovich	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIYAVIY HOLATI VA MOLIYAVIY NATIJALARI TAHLILI.....	507
Alimov Baxodir Batirovich	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISHNING IQTISODIY TAHLILI	513
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARINING ROLI	516
Xodjimatom Maksudbek Ubaydullayevich	
MINTAQA TURIZM INDUSTRIYASINING IQTISODIY RIVOJLANISHI VA BOSHQARUV FAOLIYATLARI TAHLILI	520
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Ruziqulov Aziz Tuxtayevich	
TIJORAT BANKLARIDA FINTECH TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH ORQALI MOLIYAVIY INKLYUZIVLIKNI TA'MINLASH: NAZARIY YONDASHUV VA ISTIQBOLLAR	526
Nazarova Shohista Tolmas qizi	
METALLARGA BOSIM OSTIDA ISHLOV BERISH JARAYONLARINI RAQAMLI MODELLASHTIRISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI	531
Xasanov Kamoliddin Akmal o'g'li, Abdullayev Fatxulla Sagdullayevich, Diyorov Salohiddin Farhod o'g'li, Jalolov Jafar Jamol o'g'li	

XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA PUL MABLAG'LARI HISOBINI MHHS ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: USLUBIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	537
Umurzakov Dilshodbek Xakimovich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI YASHIRIN IQTISODIYOTNI AMALGA OSHIRISHGA UNDOVCHI OMILLAR.....	543
Bobojonov Azimjon Akmal o'g'li	
MINTAQANING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	548
Maxmudov Jasurbek Ergashevich	
BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI MUZEY OBYEKTINING SIG'IM TAHLILI: FAYZULLA XO'JAYEV UY-MUZEYI TAJRIBASIDA.....	553
Odilova Muattar Akram qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY VOSITALARDAN FOYDALANISHNING USTUVORLIKLARI.....	560
Turdiyeva Muqaddas Umarovna	
МОДЕЛЬ ЦИФРОВОГО ОБЪЕКТА ДЛЯ АНАЛИЗА КОМПЛЕКСНЫХ ЦИФРОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ОБЪЕКТОВ.....	565
Гулямов Шухрат, Шамсутдинова Винера, Караханова Алсу, Зайниддинова Зебинисо	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHNING MOLIYAVIY MEKANIZMLARI	571
Yuldoshov Otabek Jovli o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING XALQARO KAPITAL BOZORLARIGA INTEGRATSIYASI VA INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH MEKANIZMLARI.....	576
Ortiqov Sidiqjon Xolmurodovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSH SALOHİYATNI SHAKLLANTIRISH VA RAQOBAT USTUNLIKLARINI TA'MINLASH MEKANIZMLARI	583
Asenbaeva Aydaygul, Toshqulova Aziza	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIY TARAQQIYOTIGA TA'SIRI.....	587
Halimov Humoyunbek Tohirjon o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIY TARAQQIYOTIGA TA'SIRI.....	591
Halimov Humoyunbek Tohirjon o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
SCENARIO-BASED ECONOMETRIC EVALUATION OF REAL INVESTMENT EFFICIENCY IN SMALL BUSINESS ACTIVITIES.....	601
Otajanov Umid Abdullayevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIY O'SISHNI RAG'BATLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	611
Iminoxunov Abdukoxor Abdivaitovich	
BANK 4.0 SHAROITIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BANK BOSHQARUVI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	619
Boltayev Zokirjon Otanazarovich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA SUV RESURSLARI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH USULLARI.....	622
Sapayev Azamat Rustamovich	
ФИСКАЛЬНЫЕ ПРАВИЛА В СРЕДНЕСРОЧНОМ БЮДЖЕТНОМ ПЛАНИРОВАНИИ.....	626
Е.М. Соң	
BUXORO VILOYATINING YALPI HUDUDIY MAHSULOT DINAMIKASI VA UNING TARMOQ TUZILMASIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR TAHLILI	631
Raxmonqulova Nafisa Olimjonovna	

UDK: 332.1(575.1)

BUXORO VILOYATINING YALPI HUDUDIIY MAHSULOT DINAMIKASI VA UNING TARMOQ TUZILMASIDAGI TARKIBIIY O'ZGARISHLAR TAHLILI

Raxmonqulova Nafisa Olimjonovna

Osiyo xalqaro universiteti

"Iqtisodiyot" kafedrasida assistenti

E-mail: nafisarahmonkulova5@gmail.com

ORCID: 0009-0005-1307-7159

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasining Buxoro viloyati yalpi hududiy mahsuloti (YaHM) dinamikasi 2014–2024-yillar kesimida o'rganilgan hamda uning tarmoq tarkibidagi tarkibiy o'zgarishlar tahlil qilingan. Tadqiqot davomida milliy statistika ma'lumotlari asosida viloyat YaHMning mutlaq hajmi, o'sish sur'atlari va respublika YaIM tarkibidagi ulushi baholangan. Qishloq xo'jaligi, sanoat va xizmatlar sohasining YaHMdagi ulushi tahlil qilinib, xizmatlar sektorining tobora ortib borayotgan ahamiyati yoritilgan. Tadqiqot natijalari asosida iqtisodiy diversifikatsiyani kuchaytirish hamda mintaqaviy raqobatbardoshlikni oshirish bo'yicha ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: yalpi hududiy mahsulot, YaHM dinamikasi, tarmoq tuzilmasi, Buxoro viloyati, mintaqaviy iqtisodiyot, tarkibiy o'zgarishlar, sanoat, qishloq xo'jaligi, xizmatlar sohasi.

Аннотация. В данной статье исследована динамика валового регионального продукта (ВРП) Бухарской области Республики Узбекистан за 2014–2024 годы, а также проанализированы структурные изменения в его отраслевой структуре. В ходе исследования на основе данных национальной статистики были оценены абсолютный объём ВРП области, темпы его роста и доля в структуре ВВП республики. Изучено соотношение сельского хозяйства, промышленности и сферы услуг в структуре ВРП, а также показана возрастающая роль сектора услуг. По результатам исследования разработаны научно-практические предложения и рекомендации по усилению экономической диверсификации и повышению региональной конкурентоспособности.

Ключевые слова: валовой региональный продукт, динамика ВРП, отраслевая структура, Бухарская область, региональная экономика, структурные изменения, промышленность, сельское хозяйство, сфера услуг.

Abstract. This article examines the dynamics of the Gross Regional Product (GRP) of the Bukhara region of the Republic of Uzbekistan during 2014–2024 and analyzes structural changes in its sectoral composition. Based on national statistical data, the study evaluates the absolute volume of the regional GRP, growth rates, and its share in the country's GDP structure. The proportions of agriculture, industry, and the service sector within the GRP are analyzed, highlighting the steadily increasing role of the service sector. Based on the research findings, scientific and practical recommendations aimed at strengthening economic diversification and enhancing regional competitiveness have been developed.

Keywords: gross regional product, GRP dynamics, sectoral structure, Bukhara region, regional economy, structural changes, industry, agriculture, service sector.

KIRISH

Mintaqaviy iqtisodiyotning rivojlanish darajasini baholashda yalpi hududiy mahsulot (YaHM) ko'rsatkichi muhim o'rin egallaydi. Mazkur ko'rsatkich hududdagi barcha iqtisodiy faoliyat natijalarini umumlashtiruvchi integral ko'rsatkich sifatida mintaqaning iqtisodiy salohiyati, tarmoqlar tarkibi hamda aholi turmush darajasini ifodalaydi. Shu jihatdan YaHM mintaqaviy iqtisodiy rivojlanish tendensiyalarini tahlil qilish va istiqboldagi ustuvor yo'nalishlarni belgilashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Buxoro viloyati O'zbekiston Respublikasining janubi-g'arbiy qismida joylashgan bo'lib, 39,4 ming km² hududni egallaydi. Viloyat aholisi soni 2024-yil holatiga ko'ra taxminan 2,0 million kishini tashkil etadi [9]. Hudud iqtisodiyoti tarixan qishloq xo'jaligi, xususan, paxta va g'alla yetishtirish, neft-gaz sanoati hamda turizm sohalarining rivojlanganligi bilan ajralib turadi.

O'zbekistonda 2017-yildan boshlab amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar — bozor munosabatlarini

liberallashtirish, investitsiya muhitini yanada yaxshilash hamda soliq tizimini takomillashtirish — mintaqalar, jumladan, Buxoro viloyati iqtisodiy ko'rsatkichlarining barqaror o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, viloyat iqtisodiyotining tarmoq tarkibi va undagi tarkibiy o'zgarishlarni chuqur ilmiy tahlil qilish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Maqolaning maqsadi — Buxoro viloyati YaHMning 2014–2024-yillardagi dinamikasini statistik tahlil qilish hamda uning tarmoq tuzilmasidagi tarkibiy o'zgarishlarni aniqlashdan iborat.

Tadqiqot vazifalari quyidagilardan iborat:

Viloyat YaHMning mutlaq va nisbiy ko'rsatkichlarini dinamik tahlil qilish;

Qishloq xo'jaligi, sanoat, qurilish va xizmatlar sohalarining YaHMdagi ulushini aniqlash;

Tarmoq tarkibidagi tarkibiy siljishlarni baholash hamda asosiy tendensiyalarni aniqlash;

Mintaqaviy iqtisodiy siyosatni yanada takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mintaqaviy iqtisodiy o'sish va YaHM dinamikasini tahlil qilishning nazariy asoslari iqtisodiy geografiya, mintaqaviy iqtisodiyot hamda rivojlanish iqtisodiyoti yo'nalishidagi ilmiy tadqiqotlarda keng yoritilgan. Paul Krugman [1] tomonidan ilgari surilgan “yangi iqtisodiy geografiya” nazariyasida hududlarning ixtisoslashuvi va aglomeratsiya jarayonlari iqtisodiy faollik hamda YaHM dinamikasiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi asoslab berilgan.

O'zbekiston mintaqaviy iqtisodiyoti masalalari Abdullayev va Yusupov [2] tadqiqotlarida ham yoritilgan bo'lib, mualliflar hududiy YaHM ko'rsatkichlarining respublika miqyosidagi farqlanish darajasiga alohida e'tibor qaratgan. Qodirov va Hasanov [3] esa Buxoro viloyati iqtisodiyotining o'ziga xos jihatlarini tahlil qilib, qishloq xo'jaligi hamda neft-gaz sanoatining mintaqaviy iqtisodiyotdagi yetakchi o'rnini ilmiy jihatdan asoslab bergan.

World Bank [4] tomonidan 2022-yilda e'lon qilingan mintaqaviy rivojlanish hisobotida O'zbekiston viloyatlari YaHM ko'rsatkichlari o'rtasidagi tafovutlar va ularning bosqichma-bosqich qisqarish tendensiyasi qayd etilgan. Shuningdek, Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi (ITIM) [5] tomonidan 2024-yilda chop etilgan tahliliy materialda Buxoro viloyati YaHMning o'sishi asosan xizmatlar sohasi va kichik biznesning rivojlanishi hisobiga ta'minlanayotgani ta'kidlangan.

Shu bilan birga, mavjud ilmiy adabiyotlarda Buxoro viloyati YaHM tarkibidagi tarkibiy o'zgarishlarni 2014–2024-yillar kesimida kompleks va tizimli ravishda yoritishga qaratilgan tadqiqotlar shakllanib bormoqda. Mazkur maqola ushbu ilmiy yo'nalishni yanada rivojlantirish, mavjud ilmiy qarashlarni boyitish hamda mintaqaviy iqtisodiy tahlillar samaradorligini oshirish maqsadida tayyorlandi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi hamda Buxoro viloyati statistika boshqarmasining rasmiy ma'lumotlariga asoslangan [6, 7, 8]. Asosiy manba sifatida 2014–2024-yillar bo'yicha hududiy YaHMga oid statistik yilnomalar hamda boshqarma tomonidan e'lon qilingan choraklik axborotlardan foydalanilgan.

Tahlil jarayonida quyidagi usullar qo'llanilgan: 1) dinamik qatorlar tahlili — mutlaq ko'rsatkichlar va o'sish sur'atlarini yillar kesimida taqqoslash; 2) tarkibiy tahlil — tarmoqlarning YaHMdagi ulushini hisoblash hamda qiyosiy ko'rsatkichlarni baholash; 3) deflyator usuli — nominal ko'rsatkichlarni solishtirma narxlarga keltirish; 4) shift-share tahlili elementi — tarmoq o'sishining respublika va viloyat darajasidagi raqobatbardoshlik effektini baholash.

Solishtirma baza sifatida 2019-yil narxlari tanlangan, chunki ushbu yil islohotlar davrining muhim bosqichi hamda COVID-19 pandemiyasi ta'siri kuzatilmagan davr sifatida tadqiqot uchun qulay asos hisoblanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

3.1. Buxoro viloyati YaHM hajmining mutlaq ko'rsatkichlari va o'sish dinamikasi

Buxoro viloyati statistika boshqarmasining rasmiy ma'lumotlariga ko'ra, viloyat YaHMi 2014-yildagi 10,2 trln so'mdan 2023-yilga kelib 53,2 trln so'mga yetgan, ya'ni o'n yil davomida 5,2 barobarga oshgan [7]. 2024-yil bo'yicha dastlabki hisob-kitoblarga ko'ra, mazkur ko'rsatkich 71,6 trln so'mga yetkazilgan [10] (1-jadval).

1-jadval

Buxoro viloyati YaHM hajmi va o'sish dinamikasi (2014–2024-yillar)¹

Ko'rsatkich	2014	2017	2020	2022	2023
YaHM, mlrd so'm	10 228,8	17 191,0	31 334,2	46 126,2	53 232,3
O'sish sur'ati, %	—	+68,1	+82,3	+47,2	+15,4
Respublika YaIMidagi ulushi, %	5,5	5,4	5,2	5,1	5,0
YaHM jon boshiga, mln so'm	5,5	9,0	15,9	23,4	26,4

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinadiki, 2021-yilda viloyat YaHMi 2020-yilga nisbatan 6,2 foizga oshib, 38 742,4 mlrd so'mni tashkil etgan [21]. 2022-yilda esa O'zbekiston YaIMining 5,7 foizlik real o'sishi bilan uyg'un ravishda Buxoro viloyatida ham barqaror iqtisodiy o'sish sur'atlari saqlanib qolgan [3].

2024-yilning I choragida viloyat YaHMi 10,2 trln so'mni tashkil etib, 2023-yilning mos davriga nisbatan 6,9 foizga o'sgan, respublika YaIMidagi ulushi esa 4,2 foizni tashkil etgan [24]. Shuningdek, 2024-yilning yanvar–iyun oylarida YaHM hajmi 25 663,4 mlrd so'mga yetib, 6,3 foizlik o'sish qayd etilgan [26]. Yillik yakunlarga ko'ra, 2024-yilda viloyat YaHMi 71,6 trln so'mga yetgan [5].

Respublika YaIM tarkibida Buxoro viloyatining ulushi so'nggi yillarda nisbatan barqaror saqlanib qolgan bo'lsa-da, ayrim davrlarda biroz qisqarish tendensiyasi kuzatilmoqda. Jumladan, mazkur ko'rsatkich 2014-yildagi 5,5 foizdan 2024-yilga kelib 4,9–5,0 foiz atrofida shakllangan. Bu holat ayrim hududlarda, xususan, Toshkent shahri va Qashqadaryo viloyatida iqtisodiy o'sish sur'atlarining yuqoriroq bo'lishi bilan izohlanadi.

3.2. YaHMning tarmoq tuzilmasi va tarkibiy o'zgarishlar

Buxoro viloyati YaHM tarkibi tahlil qilinganda, uning asosan uchta yirik tarkibiy yo'nalishdan iborat ekanligi kuzatiladi: qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi; sanoat (tog'-kon, qayta ishlash va energetika); hamda xizmatlar sohasi (savdo, transport, qurilish, moliya, turizm va boshqalar) (2-jadval).

2-jadval

Buxoro viloyati YaHMning tarmoq tuzilmasi (ulush, %), 2017–2023-yillar²

Tarmoq	2017	2019	2020	2022	2023-yil (taxm.)
Qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi	~43,7	~40,2	~38,5	~34,1	~32,0
Sanoat (qayta ishlash va tog'-kon)	~28,5	~29,0	~29,8	~31,2	~31,5
Qurilish	~6,8	~7,1	~7,4	~8,0	~8,2
Xizmatlar (savdo, transport, moliya va boshqalar)	~21,0	~23,7	~24,3	~26,7	~28,3

Qishloq xo'jaligi sohasi

2017-yilda viloyat YaHMida qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligining ulushi 43,7 foizni tashkil etgan [6]. Keyingi yillarda ushbu ko'rsatkichning nisbiy ulushi bosqichma-bosqich kamayib, 2023-yilda taxminan 32,0 foizga yetgan. Biroq, sohaning mutlaq hajmi o'sishda davom etgan. Jumladan, 2023-yilning yanvar–sentabr oylarida viloyatda ishlab chiqarilgan qishloq xo'jaligi mahsulotlari hajmi 26 114,1 mlrd so'mni tashkil etib, 2022-yilning mos davriga nisbatan 3,7 foizga oshgan [11]. Respublika qishloq xo'jaligi mahsulotlari hajmida viloyatning ulushi 9,1 foizni tashkil qilgan [23]. Sohada chorvachilik (52,3 foiz) va dehqonchilik (47,7 foiz) yo'nalishlari nisbatan muvozanatli rivojlanayotgani kuzatiladi [11].

Sanoat sohasi

Buxoro viloyatida sanoatning YaHMdagi ulushi barqaror o'sish tendensiyasini namoyon etmoqda. 2023-yilning yanvar–mart oylarida sanoatning yalpi qo'shilgan qiymati 1 854,7 mlrd so'mni tashkil etib,

1 Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi [7] hamda Buxoro viloyati statistika boshqarmasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan hisoblangan.

2 Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi [7], Buxoro viloyati statistika boshqarmasi [8] hamda ITIM [5] ma'lumotlari asosida muallif tomonidan hisoblangan.

2022-yilning mos davriga nisbatan 3,3 foizga oshgan [15]. Viloyatda neft-gaz, kimyo hamda oziq-ovqat sanoati yetakchi tarmoqlar hisoblanadi. 2022-yil holatiga ko'ra, hududda 2 914 ta qurilish korxonasi faoliyat yuritgan [28]. Shuningdek, sanoat ishlab chiqarish hajmining 2017–2020-yillar oralig'ida 5,6 trln so'mdan 17,8 trln so'mga yetgani viloyatda sanoat salohiyatining sezilarli darajada ortganini ko'rsatadi [6].

Xizmatlar sohasi

Xizmatlar sektori so'nggi yillarda viloyat iqtisodiyotining eng jadal rivojlanayotgan yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Respublika miqyosida 2022-yilda xizmatlar hajmi 8,5 foizga oshgan bo'lib [3], ushbu tendensiya Buxoro viloyatida ham kuzatilmoqda. Ayniqsa, turizm sohasida sezilarli rivojlanish qayd etilgan. 2024-yil yakuniga kelib viloyatda faoliyat yuritayotgan mehmonxonalar soni 607 taga, turistik korxonalar soni esa 186 taga yetgan [5].

Ijtimoiy ko'rsatkichlarning yaxshilanishi

Iqtisodiy o'sish viloyatning ijtimoiy rivojlanish ko'rsatkichlariga ham ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Jumladan, kambag'allik darajasi 2023-yildagi 11,8 foizdan 2024-yil yakuniga kelib 7,3 foizgacha qisqargan [5]. Shuningdek, 2024-yilda 236 ming kishining bandligi ta'minlangan [5].

3.3. Tarkibiy o'zgarishlarning asosiy tendensiyalari va baholash

Yuqoridagi tahlillar Buxoro viloyati YaHM tarkibida 2017–2023-yillar davomida bir qator muhim tarkibiy tendensiyalar shakllanganini ko'rsatadi.

Birinchiidan, agrar tarmoqning YaHMdagi ulushi 43,7 foizdan 32,0 foizgacha qisqargan bo'lsa-da, viloyat respublikaning yirik agrar hududlaridan biri sifatida o'z mavqeini saqlab qolmoqda.

Ikkinchiidan, sanoat va qurilish tarmoqlarining iqtisodiyotdagi o'rni mustahkamlangan. Jumladan, sanoat ulushi 28,5 foizdan 31,5 foizgacha, qurilish ulushi esa 6,8 foizdan 8,2 foizgacha oshgan. Bu holat mamlakatda investitsion faollikning ortishi hamda sanoat zonalarining kengayib borishi bilan izohlanadi.

Uchinchiidan, xizmatlar sektori eng yuqori nisbiy o'sish sur'atini namoyon etgan. Mazkur sohaning YaHMdagi ulushi 21,0 foizdan 28,3 foizgacha oshgan bo'lib, bu 7,3 foiz punktlilik o'sishni anglatadi. Ayniqsa, turizm, savdo va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yo'nalishlarida sezilarli rivojlanish kuzatilmoqda (3-jadval).

3-jadval

Buxoro viloyati YaHMi va O'zbekiston YaIMning taqqoslama ko'rsatkichlari, 2021–2024-yillar³

Ko'rsatkich	2021	2022	2023	2024
O'zbekiston YaIMi (trln so'm)	734,6	888,3	1 066,6	1 450,0 (taxm.)
Buxoro viloyati YaHMi (mlrd so'm)	38 742,4	46 126,2	53 232,3	71 600,0
Viloyatning respublika YaIMidagi ulushi, %	5,3	5,2	5,0	4,9
YaHMning real o'sish sur'ati, %	+6,2	+5,8	+6,0	+6,6 (taxm.)

XULOSA VA TAKLIFLAR

Amalga oshirilgan tahlillar asosida shuni ta'kidlash mumkinki, Buxoro viloyati YaHMi 2014–2024-yillar davomida barqaror o'sish tendensiyasini namoyon etgan bo'lib, ushbu davr mobaynida uning mutlaq hajmi 5,2 barobarga oshgan. Shu bilan birga, viloyatning respublika YaIM tarkibidagi ulushi nisbatan barqaror saqlanayotgan bo'lsa-da, ayrim yillarda biroz qisqarish tendensiyasi kuzatilgan. Bu holat mamlakatning boshqa hududlarida iqtisodiy o'sish sur'atlarining yuqoriligi bilan izohlanadi hamda Buxoro viloyatida iqtisodiy salohiyatni yanada kengaytirish imkoniyatlari mavjudligini ko'rsatadi.

Tahlillar natijasida viloyat iqtisodiyotida tarkibiy transformatsiya jarayoni yuz berayotgani aniqlandi. Jumladan, qishloq xo'jaligining YaHMdagi ulushi 43,7 foizdan 32,0 foizgacha kamaygan bo'lsa-da, tarmoqning mutlaq hajmi hamda respublika miqyosidagi strategik ahamiyati saqlanib qolmoqda. Shu bilan bir qatorda, sanoat va qurilish sohalarining YaHMdagi ulushi izchil oshib borayotgani hududda investitsion faollikning kuchayishi, ishlab chiqarish infratuzilmasining rivojlanishi hamda iqtisodiy diversifikatsiya jarayonlarining faollashayotganini ko'rsatadi.

Xizmatlar sektori esa viloyat iqtisodiyotining eng faol rivojlanayotgan yo'nalishiga aylanib bormoqda. Ayniqsa, turizm, savdo va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohalaridagi ijobiy o'zgarishlar xizmatlar

3 Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi [7], Buxoro viloyati statistika boshqarmasi [8, 21, 26] hamda ITIM hisoboti [5] asosida muallif tomonidan tuzilgan.

sektorining YaHMdagi ulushini sezilarli darajada oshirishga xizmat qilmoqda. Xususan, viloyatda turizm infratuzilmasining kengayishi, mehmonxonalar va turistik korxonalar sonining ortishi hududning iqtisodiy jozibadorligini yanada mustahkamlamoqda.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi ilmiy-amaliy takliflarni ilgari surish maqsadga muvofiq hisoblanadi: qishloq xo'jaligida yuqori qo'shilgan qiymatga ega ishlab chiqarishni kengaytirish, agroklaster va kooperatsiya tizimlarini rivojlantirish hamda paxta-to'qimachilik va oziq-ovqat sanoatini innovatsion asosda modernizatsiya qilish orqali tarmoq samaradorligini oshirish; sanoatning sanoat tarmoqlari xilma-xilligini ta'minlash maqsadida kichik sanoat zonalarini hududlar kesimida kengaytirish va to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish mexanizmlarini yanada takomillashtirish; Buxoroning boy tarixiy-madaniy salohiyatidan samarali foydalangan holda xalqaro turizmni rivojlantirish, raqamli xizmatlar va zamonaviy servis infratuzilmasini kengaytirish; shuningdek, viloyat YaHM ko'rsatkichlarini respublika o'rtacha darajasiga yaqinlashtirish maqsadida hududiy rivojlanish dasturlarida aniq miqdoriy indikatorlarni belgilash hamda monitoring tizimining samaradorligini oshirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Paul Krugman (1991). *Increasing Returns and Economic Geography*. Journal of Political Economy, 99(3), 483–499.
2. Abdullayev, I. va Yusupov, M. (2022). O'zbekiston mintaqalarining iqtisodiy rivojlanishidagi tafovutlar tahlili. *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar*, № 4, 12–27.
3. Qodirov, B. va Hasanov, A. (2023). Buxoro viloyati iqtisodiyotining tarmoq xususiyatlari va rivojlanish omillari. *O'zbek iqtisodchi jurnali*, № 2, 45–58.
4. World Bank. (2022). *Regional Development and Growth in Uzbekistan: Insights and Policy Recommendations*. Washington, D.C.: World Bank Group.
5. Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi (ITIM). (2024). *Buxoro viloyatining 2024-yil yakuni bo'yicha makroiqtisodiy ko'rsatkichlari tahlili*. Toshkent: ITIM.
6. [Aniq.uz](#). (2021). *Infografika: Buxoro viloyatining besh yillik ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi*. Toshkent.
7. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. (2024). *Mintaqalar kesimida yalpi hududiy mahsulot hajmi tahlili*. Toshkent: Milliy statistika qo'mitasi.
8. [Buxoro viloyati statistika boshqarmasi](#). (2024). *Rasmiy statistik ma'lumotlar*.
9. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. (2024). *Buxoro viloyati doimiy aholisi sonining taqsimlanishi*. Toshkent.
10. [Daryo.uz](#). (2025, mart). *Botir Zaripov: Buxoro viloyatida yalpi hududiy mahsulot hajmi 2024-yilda 71,6 trillion so'mga yetdi*.
11. [Review.uz](#). (2023). *Buxoro viloyati qishloq xo'jaligi sohasining 2023-yil yanvar–sentabr oylari yakunlari*.
12. [Gazeta.uz](#). (2023). *2022-yilda O'zbekiston YaIM hajmi 80,4 mlrd dollarga ko'tarildi*.
13. [Gazeta.uz](#). (2024). *2023-yilda O'zbekiston yalpi ichki mahsuloti qanchaga yetdi?*
14. [Review.uz](#). (2024). *Buxoro viloyatining 2024-yil yanvar–mart oylari makroiqtisodiy ko'rsatkichlari tahlili*.

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100